

ABONAMENT:

Pe an 6 cor.; pe 1/2 an 3 cor.

Pentru România pe an 15 lei.

Manuscripte nu se redau.

LIBERTATEA

INSERTIUNI:

se socotesc după tarifa, cu prețuri foarte moderate

Abonamente și insertiuni se plătesc înainte.

Apare în fiecare Sâmbătă.

17 ore de maghiară.

Maghiarisarea școalelor noastre populare, deocamdată pe jumătate, este azi un trist — *fapt împlinit!*

Zilele astea toți învățătorii școalelor confesionale gr.-or. române din tractul Aradului, au primit câte un circular dela consistorul lor diecesan, — nenorocirea de a fi conducătorul consistorului în acest timp și de a subscrie tristul circular, a avut-o Cuvioșia Sa protosincelul Ignatie Papp, — în care li-se dă îndrumare, ca la compunerea împărțirii orelor pentru anul școlar în care intrăm, să facă lucrul așa, ca 17 din suma totală a orelor de studiu pe săptămână, să fie propuse în limba maghiară!

Având în vedere că suma întreagă a orelor de propunere în o școală populară, e cam 28—30: mai mult de jumătate din învățământul nostru popular confesional, este prin aceasta maghiarisat!

Căci, dacă învățătorii nu vor împuțina numărul de până aci prescris pentru celelalte studii, apoi în urma acestei porunci, ei pe lângă limba maghiară trebuie să propună vorbind ungurește și alte studii de ex. geografia, istoria naturală, comput etc.

Mărturisim sincer, că ne-a isbit foarte dureros aflând despre acest ordin dat învățătorilor, și ne-a isbit nu atât faptul că consistorul din Arad s'a supus și a dat circularul, ci faptul trist, că el s'a supus fără macar o protestare bărbătească, dată de întreaga diecesa, pe picior mare, așa precum ar fi vrednicit acest fapt epocal în istoria suferințelor noastre naționale! Și, negreșit înainte de a da circularul, consistorul aradan s'a fi înțeles și cu consistorul din Sibiu și Caransebeș, și, după consultarea premească, a dat signalul de supunere, care va fi dat și de celelalte două consistorii. Altfel nici nu ne putem închipui să stee lucrul. Căci în chestii atât de mari, biserica trebuie să pășească uniform, în întreaga Metropolia.

Când, după publicarea temerarelor ucazuri ministeriale, foile române au umplut aerul cu țipele lor de durere și de necaz, și strigătul lor era strigătul întregului popor, — când am văzut că și ziarele bisericești strigă alături cu cele independente, am luat-o drept semn sigur, că crunta lovitură nu va fi primită cu una cu două, că ea ne va fi privilegiu pentru a dovedi lumii, că nu ne-a cuprins încă *anemia* în gradul cel mai înalt, că vom face o *deamnă protestare*: jos în comune, în propopiate, în diecese, în metropo-

lie, convocându-se eventual sinoadele în sesiuni extraordinare, chiar congresul național bisericesc, ca să protesteze sărbătorește și să întrevie la locurile cele mai înalte pentru înlăturarea loviturii păcătoase ce ni-se dă școalelor, nici nu prin lege, ci prin o simplă porunceală ministerială! Nici prin minte nu ne-a trecut, că așa de lin, așa de neted se meargă supunerea și potrivirea la această poruncă ce formează o *epocă*, o neagră epocă în istoria școalelor noastre! Ministrul însuși nu va fi nădejduit să aibă așa de ușor lucru cu noi pe tema aceasta!

Și este un speculant viclean ministrul în lucrarea sa: Cu aceeași îndrăzneală putea da ordin că ne maghiarizează *dintr'una și de tot* școalele. Atunci însă biserica zicea: eu dară nu le mai am grija, acestea nu-s mai școalele mele; adu-ți tu învățători în ele. Și statul n'avea de unde-și lua învățătorii — presupunând că învățătorii noștri nu primeau a-i fi ei înșiși campionii, ceea-ce nici n'ar primi decât doar foarte puțini. — Dar așa maghiarisarea pe jumătate e gata, învățătorii sunt, fără oste-neală din partea lui, la locul lor, ear' peste vre-o 10—15 ani le maghiarizează apoi de tot!

Și noi nu vedem ori ne facem că nu vedem viclenia, și îi venim într'ajutor cu propriile puteri! În loc ca prin un pas eroic, să-i pui cel puțin carul odată în petri, eventual chiar lăpădându-te deja acum de niște școli ce și așa ca mâne nu vor mai fi ale tale!

Nu stă în puterea noastră, a unei, ori a duor redacții modeste, să zguduim în aceste clipe poporul nostru așa precum ar trebui să fie zguduit și ridicat în picioare, ca să protesteze, blăstămând, cu pumnii ridicați, pe păcătoșii volnici, cari își întind mâna spre el ca să-i smulgă limba din gură! — Asta ar putea-o face cei dela cârma bisericii și cei-ce se țin de »conducători politici«. În fața durerosului fapt împlinit, noi putem spune numai ce ne zice inima că ar avea să facă înșiși învățătorii noștri: Să iee ordinul ministerial ad literam: În 17 ore să propună dară numai ungurește. Să nu zică nici o vorbă românește. În orele acestea să predee limba maghiară, geografia, scrisul unguresc, istoria naturală și încă vre-un studiu mai secundar. Explicări în limba română asupra acestor materii, să nu le dea deloc, căci după legea asta nouă, nici nu-i iertat. Ear' în orele celelalte să propună cu toată inima *reli-*

giunea și limba română, cetit, scris, și, dacă ajunge, și *computul*. În orele acestea să crească din copii niște oameni cu *frica lui D-zeu*, cu știință și iubire pentru *limba lor* și scrisul lor, și nițică socoată, și cu atât au făcut destul. Copii vor rămănea încolo fără nici o știință din studiile ce le-au ascultat în limba maghiară, în care li-se cere să li-se propună!

Acesta ar fi lucrul, care în mijlocul răului, ne-ar pricinui cel mai mic rău!

Unele-altele.

In apunere?

Când prin anii 1879—80 guvernul unguresc în frunte cu Tisza zdrobitorul de naționalități, a adus legea prin care a introdus limba maghiară ca obiect de propunere în școalele noastre populare confesionale, deși numai câteva oare pe săptămână și și acelea propuse în limba maternă a copiilor, — poporul român, cu preoțimea și cu bărbății sei politici în frunte, a făcut bărbătești manifestațiuni de protestare contra acestei legi, ear' arhierii români au dus în casa magnaților o energică luptă contra legii, — azi, când se introduce propunerea în ungurește peste jumătate din numărul total al oarelor în școalele noastre populare, când, prin urmare, ni-se dă o lovitură înzecat de grea acelor școale, — azi pot bisericile noastre primi această isbitură, fără nici un murmur, fără nici o sbaterie? Să fie oare în apunere totală duhul bărbăției poporului nostru de acum 30 de ani, ba și de acum vre-o 10 ani, când încă așa frumos protestă contra căsătoriei civile, care nici nu e așa de mare rău ca răul ce acum cade pe noi?

Prilegiuri scăpate!

Dacă oarecând am simțit noi ce rău e că nu avem în dieta țării macar o mână de bărbăți rezoluți români, apoi în aceste zile trebuie să o simțim grozav de dureros. De aveam macar 5—10 deputați harnici în dietă, acum când ministrul dete ordinul de maghiarisare a școalelor, ei, căutând a se alia și cu ceialalți deputați naționaliști, cereau cu bărbăție samă guvernului pentru aceste ordinațiuni cari nu »explică« legea, cum zice ministrul, ci o *subsapă*, o *nimicesc!* Și aveau admirabil privilegiu a ne apăra acolo, în plinul dietei, de unde graiul lor răsună peste toată țara și afară de țară, și nu cădeam sub cnuta șovinismului în tăcerea în care cădem!

Ear' al doilea folos l'am fi avut de ei, că acum, când »conducătorii politici« nu au de gând să miște nimic nici pe tema aceasta înveninată politică, puteau porni ei mișcarea de toți dorită, convocându-și, în cercurile lor, alegătorii pentru a-i consulta, și, cu mandat dela ei, a merge apoi în parlament, ca mai cu multă autoritate să protes-

teze în fața băncii ministeriale contra ticăloasei volnicii! Și adunările lor găseau răsuneț, și zeci de adunări am fi putut vedea, și mai azum odată glasul națiunii române îndârjite, și nu apăream în fața lumii cum azi aparem: un popor amorțit, par'că desperat, resignat, ce stă cu capul întins pe eșafod, să dea numai tirănia politică și să-l tae, că el nu se mai împotrivesc!

Trist, dar' e așa!

Ală „America...”

După încheierea păcii cu Burii, Lord Kitchener, comandantul armatelor engleze, cum știm s'a întors în Anglia. Fericit, orașul Londra a dat un banchet în onoarea lui. La acest banchet Lordul Kitchener a primit dela primarul Londrei, o *sabie de onoare*, ce i-s'a trimis de cătră municipalitatea din Capetown.

Lordul Kitchener, ca răspuns la un toast, a zis că

»bogățiile din băile de tot felul din Africa, sunt un capital prețios pentru Anglia. După-ce se vor desvolta și isvoarele agricole, și, printr'un ajutor dat emigranților, se va introduce un sânge nou în Africa-de-Sud, se va putea face o nouă America, în Sudul Africei. Semințele aruncate în Africa-de-Sud de patriotismul și interesul imperiului britanic, vor aduce o frumoasă roadă.»

Tineri cuminți.

Despre studenții ruși, cărora li-s'a dus de mult vestea că sunt revoluționari neastempărați și fanatici, și că în fanatismul lor sunt în stare să se arunce în ori-ce fapte cutezate, — pentru aceea și zac mulți dintre ei prin Siberia, — acum vine o veste care îi arată în o altă lumină, foarte interesantă.

La înalta școală tehnică din Petersburg, studenții cari studiaza electrotehnica s'au apucat și au deschis sub firma lor, o lucrătoare proprie, în care punând în praxă învățătura din școală, ei se primească a face tot felul de lucruri ce cad în măiestria lor, dela cel mai simplu clopoțel de casă, până la cel mai complicat transmitent de putere electrică.

Ear' ceea-ce e de laudat în această întreprindere e: că studenții au tocmit lucrul așa, că *nici un lucrător nu primească în atelierul lor*, ci tot lucrul, mic și mare, are să fie făcut de ei înșiși! Ca să se deprindă cu greul vieții și nu numai cu domnia și poruncirea. Lucrul să imparte între ei după treapta învățării: cel nou, va lucra lucrurile mai ușoare, mai simple, cel mai înaintat în învățatură, lucrurile mai grele și mai gingașe.

Venitele întreprinderii să împart apoi între ei după dreptatea statutelor însoțirii.

Par' că ar fi vorbă de ceva americani nu de studenți europeni, cari sunt mai »domni« ca mai »muncitori« cu palmele.

În Rusia pornirea asta a tinerilor a fost, natural, cu laude primită, căci prin ea, pe lângă faptul că studenților mai s'eracă li-se dă puțința de a câștiga ceva pentru a se susținea la școli, dar' și publicul capătă din atelierul lor lucruri ieșite din mâni de oameni pricepuți, specialiști.

Cronica mea.

BUCUREȘTI, 2/15 August 1902.

S'a dat undeva o sărbare, — nu precizez unde. Ziarele anunțau cu câteva săptămâni înainte, că la sărbare vor participa și câțiva scriitori de frunte. S'a dus multă lume și nu numai de dragul sărbării, cât mânați de dorul de-a vedea pe acești scriitori, de-a petrece câteva momente în apropierea lor, de-a privi în ochii și în sufletul autorilor atâtor poesii și nuvele sentimentale, sau de-a schimba o vorbă glumeață cu vre-un umorist.

Dar' scriitorii anunțați au lipsit dela sărbare. Lumea, ce-i drept, și-a plecat în cântece și veselie, dar' a plecat cu toate acestea măhnită, că nu-i s'a împlinit dorința și nu i-a fost dat să vadă pe »mari scriitori ai țării«.

Și au început criticile severe. Poporul este totdeauna sever în criticile sale, mai ales când știe că are dreptate. Unii ziceau că scriitorii n'au destulă dragoste pentru popor, că s'au instrăinat și nu mai sunt în stare să se coboare la dînsul. Alții învinuiau pe scriitori că numai vorbele sunt de dînsii, că între vorbe și cei-ce le scriu, e o mare prăpastie. Și era și o a treia categorie de nemulțumiți, cari numiau pe scriitori de-a dreptul vinzători de marfă falsă și exploători ai cetitorilor.

Am înregistrat toate aceste voci din public și am meditat asupra lor îndelung.

Într'adevăr îmi explic foarte ușor dorința cetitorilor de-a sta odată față în față cu autorii lor de predilecție. E la mijloc curiositatea ce le-o deșteaptă opera cetită. Din ori-ce poezie, nuvelă sau dramă, cetitorul poate, prin reconstruire sau prin vre-o deducție, să-și urzească în minte o imagine oare-care; după cetirea unei poesii erotice: să-și închipuiască un poet cu ochii mari și plânși; după o tragedie, un om cu părul mare-vilvoiu etc. Asta în ce privește numai exteriorul. Încât pentru fond, cetitorul speră să găsească în scriitoriul moralist un suflet blând și smerit, în scriitorul umorist o inimă caldă și sinceră, ear' în plângătorul desnădejduit o fire demnă de jale și lacrimi.

Sentimentul acesta de curiositate a exsistat în totdeauna la cetitori și în cele mai multe cazuri a fost urmat de decepțiuni. Rar să întemplă ca figura închipuită a unui scriitor se corespondă perfect figurei reale, — aceasta din simplul motiv, că cetitorul de obicei idealizează chipul scriitorilor. Din istoria literaturii cunosc un cas tipic în privința asta.

Să dăduse pe scena din Mannheim »Hoții« lui Schiller. Vestea-i mersese în toate părțile și lumea, aristocrațimea ca și poporul, era curioasă să vadă pe autor. Și-l închipuiau cu o figură erculică, cu ochi fioroși și barbă stufoasă, ca pe un cavaler al codrului, și când colo, după o reprezentație, eată apare la rampă un tînăr slăbuț, un gligan lung și deșirat ca un biet croitor pribeg... Vă închipuiți, ce desamăgire în șirurile curioșilor.

În aceeași stare sufletească ar fi și lumea noastră cu stăruința sa de-a cunoaste pe scriitorul-om.

Dacă ai ridică perdeaua și i-ai lăsa să defileze înaintea ta pe toți câți te încântă azi cu o poezie, mâne cu o glumă sau cu un sfat, prin câte desamăgiri nu ți-ar fi dat să treci! Aici ai

vedea pe unul sămănând cu ghebosul Leopardi, colo pe altul rece și neînțeles ca un sfânt, dincolo al treilea sclivisit și cu cărare la ceafă și în fețele nici unuia aproape n'ai putea întâlni trăsăturile caracteristice ale neamului său.

Dar încă dacă, reducând distanța între tine și dinșii, te-ai apropia cu totul și ai zăbovi timp mai mult în apropierea lor. că se-ți observi în însuși »sanctuarul« lor, se le știi toate urmele și faptele se le surprinzi toată gândirea lor intimă! Ai simți o adevărată muștrare, o părere de rău, că n'ai rămas departe de ei, cu convingerea ce o aveai mai înainte.

Tu de sigur n'ai cufundat nici-odată pe scriitor cu actorul și nu ți-ai închipuit că și cel dintâiu se dedublează ca al doilea. Și cu toate acestea e multă analogie între unul și celalalt. Și unul și altul posedă și unul și altul posedă măști pentru diferite roluri și pentru anumite situații, unul ca și celalalt e meșter, e rege pe scena publică, dar om în viața sa dintre culise, om cu toate patimile mari și mici ale mulțimii celelalte.

Ba ceva mai mult. Scriitorii, cari în sfârșit reprezintă pătura cea mai selectă și mai rafinată, cea mai sensibilă și mai pretențioasă, se ridică chiar și cu patimile lor peste mulțime. De-aceia nicăiri nu se manifestă mai viu și mai rafinat ca între dinșii: intrigile personale, sentimentul urei și al ividiei, minciuna și lingșirea.

Toate aceste însă nu le vezi, decât trăind lângă dinșii, perzând în fiecare clipă câte-o iluzie ce-o aveai despre ei din tragedia căpilarie. Te convingi repede cât de puțină congruență e între om și artist, cât de puțin consistent este fondul etic, pe care acești scriitori și-au ridicat clădirea lor artificială. Și această convingere de sigur îți pricinuește destulă durere, când tu cauți oameni cărora să te închini, pe cari să-ți slăvești și nu niște robi ai unor patimi și ei.

Vorbesc, bine înțeles, de cei de astăzi, căci, n'a fost totdeauna astfel. Am avut și caractere mari printre scriitorii nostri de odinioară, dar' aceia s'au stins și azi e epoca epigonilor.

Fidelio.

Polonii și Prusii.

În lupta de stîrpire ce o duc Prusii contra Polonilor din Posen, vine o știre caracteristică.

Să știe că Nemții din Prusia, ca să strîntoreze tot mai tare pe Poloni, pândesc neadormiți, și unde

numai află că se vinde vre-un petec de pământ polon, se îmbulzesc să-l cumpere, așezînd pe el Nemți, cari se stee ca icuri străine împlântate în trupul națiunii polone. De multe-ori în lupta aceasta, Nemții au mers până la nebunie: Polonii știind hotărîrea lor de-a le lua pământul, la licitații merg și ei și licitează și fac pe Nemți de plătesc fiecare petec de loc cu preț de 5—6 ori așa mare, cât e vrednic. Nu demult guvernul german a cumpărat o moșie nemeșască polonă cu un milion de marce, ear' peste câțiva ani a fost silit a o pune în vânzare, și i-a luat-o chiar un Polon, cu un pătrar de milion: deci a *perdut trei pătrare de milion la el!*

Destul și bine, că lucrul s'a dovedit prea curînd fără nici un folos pentru Nemți. Și noutatea cea mai proaspătă ne spune, că contele prusiac *Wittenburg*, președintele comisiei oficioase de colonizare printre Poloni, și-a dat zilele astea demisia din slujba ce avea, de a conduce adevărată lupta asta de prigonire a Polonilor pe calea cumpărării de moșii. Mulți cred că acest fapt înseamnă bancrotul politicii prusiace de colonizare.

Lupta e și grea, căci băncile polone toate sunt la locul lor, și unde vine doba nemțească la o moșie polonă, ele încă își trimit oamenii lor să liciteze, și atîta urcă prețul moșiei, încît și dacă o lasă pe urmă licitantului neam, îl fac să o plătească cu preț înțreit și împătrat, — încît proprietarul ajuns la dobă, iese încă bogat din licitație, și bogat l'au făcut tocmai dușmanii sei: Nemții.

Iată o clasică luptă între două națiuni, una mică, abia 2 și jum. milioane (ca noi Românii de aici) și cealaltă peste 50 de milioane (nu ca Ungurii 7 mil.) Și totuși cele 50 mil. nu pot repune și stîrpi pe cele 2. Căci frunțașii celor prigoniti se pun în linie de apărare și își duc în războiu toate cetățile lor: băncile, și tunurile lor: bărbații cei mai cu învîțătură și cu avere!

se petrece în jurul său a trebuit să lucreze, să îngrijească de mama sa, a trebuit să cugete la greutățile vieții, căci cine era să îngrijească de ele? Nu aveau pe nimeni, nu aveau nici un ajutor. Dar' totuși simțea câte-odată că sufletul i-se umple de iubire, de o adevărată dragoste feciorească; voia să iubească din toată inima, voia să-și lege viața pentru totdeauna cu acela căruia îi va da sufletul, iubirea sa. Il va iubi cum iubește pe mama sa, il va îngriji cum îngrijește numai de mama sa. Suflet cu adevărat nobil, delicat.

Maria, bătrîna sa mamă, o clipă nu o perdea din ochi; perduse ea destule în viață: bărbatul ei iubit, avere, totul, totul. Atît îi mai rămăsese spre mîngăirea și sprigînul bătrînețelor sale: *Elena*. Chiar noaptea de frică să nu i-se întempele cava, să nu răcească, Maria se scula sperioasă, îi ascundea brațele rotunde, albe ca zăpada, sînul rosălb, în cutele plapomei. O, și de câte-ori n'a plîns de fericire la capul ei, de câte-ori n'a mîngăiat-o în taină sărutînd-o dulce, iubitor. De câte-ori n'a rămas ore întregi în contemplare, pri-

Dela Asociațiune.

CONVOACARE

În sensul §§-lor 23 și 26 din statute, membrii »Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român« se convoacă în adunare generală ordinară la *Oravița* pe zilele 14 și 15 Septembrie st. n. 1902.

Programul: Ședința I. Duminecă, 14 Sept. n. la 11 a. m. 1. Deschiderea; 2. Constatarea delegațiilor; 3. Raportul comitetului central, 4. Alegerea comisioanelor pentru examinarea raportului gen., a rațiociniului și proiectului de buget pe anul 1903; pentru înscrierea de membri. 5. Propuneri eventuale.

La orele 5 după amiază *ședința festivă a secțiunilor științifice-literare.*

Luni, 15 Septembrie, n. Ședința a doua la 10 a. m.

1. Rapoartele comisioanelor, 2. Fixarea locului pentru proxima adunare, 3. Dispozițiuni pentru verificarea proceselor verbale, 4. Inchiderea.

Eventualele propuneri au să fie prezentate în scris prezidiului Asociațiunii cu 8 zile înainte de adunare.

Din ședința comitetului central.

Dr. Alex. Mocsonyi, m. p.,

Dr. Ilie Beu, m. p.,
secretar II.

Asociațiunea la Batiz.

— 12 August 1902.

În 10 August s'a ținut la Batiz cu bună reușită adunarea despărțământului Deva (VIII.) al Asociațiunii. Comitetul a fost primit de poporul din Batiz, cu însuflețire. Harnicul lor preot Petru Șinca a salutat comitetul la sosire, la ce dl Dr. Al. L. Hosszu directorul despărțământului a răspuns cu frumoase cuvinte.

Adunarea însăși ne-a fost plăcut tulburată prin amestecul solgăbirăului Fina, care din necunoașterea legilor, crezînd că atari adunări au să fie »îngăduite« și supravegiate de el, (ca cele politice. Red.) a venit la biserică, și încă cu *cănele seu* și cu doi gendarmi. Ne-am scandalizat toți de asta, și semnul indignării s'a și dat, că cănele cel mic a fost alungat îndată din biserică, ear' după adunare dl solgăbirăiași n'a fost invitat la banchet.

Încolo adunarea a decurs în ordine: dl director a deschis-o cu o foarte chibzuită vorbire, apoi s'au ascultat și aprobat rapoartele și socotelile, s'a cetit o disertație despre însemnătatea însoțirilor, de dl Nicolae *Macrea* și s'au câștigat

vind'o cum doarme fericită, cu zimbetul pe buze. De câte-ori, de câte-ori!

Într'o zi călduroasă de vară Elena, sub ploaia razelor de soare, veselă se întorcea acasă; părea că nici nu simte greutatea pachetelor ce ducea în mîni. Era așa de mulțumită, așa de fericită că avea de lucru, că de acum nu vor mai duce lipsă de nimic. Cât o să se bucure mama sa. Sudoarea picura pe obraji-i rumeni, aprinși de căldură. Desbrăc în grabă corsagiul, deschise ferestrele și prinse a lucra cîntînd cu glas fermecător și dulce:

Te-am așteptat să vii...

Sub salcîmu 'nourat,

Te-am așteptat, te-am așteptat...

...Din ziua aceea Elena nu a mai cîntat. Seara a simțit un junghiu că-i trece prin coaste și tîmplele-i svăcneau și ardeau, cu toată răcoarea serii...

II

Cu ochii sîngerăți de lacrimi nesfîrșite ce au curs de atîta amar de vreme, în nopți de rețîrmurită veghere, Maria privește neîncrîzătoare, cu inima sflîșiată de durere, la Elena care doarme

numeroși membri noi. În jurul câștigării de membri, și-a făcut merite zeloasa dnă preoteasă Șinca și soțul dsale. Adunarea s'a închis cu discursul dlui director Dr. Hosszu, la care a mulțumit foarte frumos primarul local, cu cuvinte line, populare. Cum dela Deva venise și prea on. domn protopop George Romanul dl Francisc Hosszu L. și alți români zeloși, și din jur unii preoți, apoi damicele din loc și din comunele vecine, adunarea avea în biserică un aspect de frumos amestec de cărturari cu popor. Disertația dlui *Macrea* s'a hotărît să fie tipărită de despărțământ și împărțită în popor.

A urmat un voios banchet la care s'au ținut mai multe toast, pentru Președintele, pentru comitetul central, pentru popor, pentru comitetul despărțământului, etc.

La jocul popular ce a avut loc, dna Aurelia Hosszu n. Petco, a împărțit cu oarecare solemnitate 3 premii de câte 4 cor. la țerancele care aveau costume mai frumoase lucrate de ele. Bucuria poporului era foarte mare pentru această dovadă de bună prețuire a hărniciei femeii române din popor.

Dela Batiz au mers aproape toți la Călan, unde un grup de teologi a dat concertul vestit și prin foaia Dvoastre. Concertul a fost bine reușit. Tinerii viu aplaudați ear' după concert joc vesel până în zori.

Știri politice

— Din Moscva i-se scrie ziarului londonez »Morning Leader«, că după un svon, ce circula în cercurile oficiale rusești, *Țarul și-ar fi arătat foarte serios*, cătră sfetnicii sei intimi, dorința de a abzie de tron în favoarea fratelui seu, Mihail Alexandrovici.

Să zice, că Nicolae II. ar fi tare nemulțumit în fața stării de lucruri din Rusia și simte, că n'are puterile de lipsă spre a învinge greutățile ce ar avea de înlăturat.

— Ziarul »L'Echo de Paris« spune, că în cas de războiu, Bulgaria ar avea 126 mii soldați în trupe gata de luptă, 20 mii cai și boi, 430 tunuri și 6000 furgoane.

Reservele mai pot da 82 mii de oameni, 15 mii de cai și 3000 furgoane.

Armata bulgară este în curent

abia respirînd și plînge vîzînd cu ochii cum unicul ei copil, unica-i fericire pierde, se stinge ca un vis, ca o părere. De cinci luni de când a căzut la pat o clipă n'a închis ochii, o clipă nu s'a depărtat dela capul ei. Nici blajinele cuvinte ale bolnavei, nici rugămin'ele vre-unei vecine bune, miloasă și ajutoare nu era chip să o depărteze de lângă ea.

— O, Doamne, Mario, ce copilă ești! Ține-ți inima soror! Vrei să te prăpădești și tu? Cine are să îngrijească de ea?... Pe tine doar' te are și tu doar' pe ea o ai... Ține-ți inima, are grije milostivul D-zeu... Să face ea bine...

— Binele s'a văzut, îngănă suspinînd Maria. Nu e o zi, două, o săptemînă, sunt cinci luni și 'n de bine tot nu-i mai dă... S'a isprăvit cu noi... Binele s'a dus.

Și lacrimile iarăși pornesc a curge ca un isvor nesecat, căzînd în picuri cristaline pe șorțul de pânză ce-l ținea mototol în mână.

— Asta-i acum, ear' ai început să plîngi, stăpânește-te! Vrei s'o deștepți?... Nu vezi ce frumos doarme mitica?

cu cele mai noue înouri făcute în marile armate europene; ea are secțiuni de bicicliști, de telegrafice electrice etc. O parte din materialul ei de artilerie îi vine din fabrica franceză Creuzot.

Anglia-mare.

Din prilegiul încoronării lui Eduard VII. de Rege al Angliei și Impărat al Indiilor etc., nu va fi fără interes să dăm cetitorilor unele date despre țările de sub stăpînirea lor. Un ziar din capitală, »B. H.« publică un articol cu repriviri istorice și pe basă de date mai noue, din care extragem și noi următoarele:

Nici ca întindere, nici ca populație, nu este împărăție pe fața pământului care s'ar putea măsura cu Anglia; în țările coroanei engleze nu apune soarele nici-odată, precum nu apunea în veacul al XVI. în imperiul lui Carol V., rege spaniol și imperator romano-german. Mai mult ca a *șeptea parte* a întregului glob pămîntesc e proprietate engleză, și supuși englezi sunt numai cu ceva mai puțin ca a *cincia parte* din oamenii din toată lumea! Impărățiile veacului de mijloc, cuceririle lui Alexandru cel-mare, Roma sub imperatori, nici pe departe nu cuprindea atîta pământ cât cuprinde Anglia de astăzi. Ear' ca populație și mai puțin pot fi asemănate.

Roma sub Impărații ei se întindea pe trei părți de lume; Posesiunile Angliei se întind *pe toate cinci continentele*, dintre cari cel mai tiner, Australia, aparține aproape cu totul ei! Abia sunt mai mult ca două sute de ani de când Anglia a început aceste cuceriri uriașe. La mijlocul veacului XVII. Spaniolii aveau încă coloniile cele mai multe și mai mari. La sfîrșitul veacului XVII., când după alungarea lui Iacob II-lea s'a ales Wilhelm de Oranje rege englez, Holandia avea mai multe colonii decât Anglia. Și era Holandia mai mare putere pe ape, ca Anglia. Sub regenta Elisabetei, fiica lui Henric VIII., când pentru întâia dată s'a ivit ideea cuceririlor, Anglia stă încă numai din țara-insulă din Europa, care azi, eată, poruncește peste cel mai întins teritor și celor mai mulți oameni!

Adu-ți aminte Mario, tot așa plîngea și Catrina, plîngea să se prăpădească de focul băiatului. Adu-ți aminte, cinci luni a bolit. Câte babe, câți doftori n'a adus! Și-a vîndut sērmana femeie tot ce avea mai de seamă prin casă, dar' de prisos, n'a fost chip să-l vindece nimeni. Rămăsese pielea și osul pe el și vezi, dacă a vrut Maica Domnului, s'a făcut bine, sănătos.

— Așa e, vecină, dar' cu noi s'a isprăvit, vorbește Maria cu obidă în suflet. Nu e noapte dela D-zeu, când aștepți și eu un minut, două, să nu mă frămînte fel de fel de vise. Uite, se făcea așa, soror, negru, negru ca iadu în fața mea și casa cu totul se prăbușea peste noi, se făcea tot una cu pământul... Și pe urmă, soror, cucuiva care cîntă mai în fiecare noapte pe strașina casei și gîinile cari cîntă cocoșește și cănele care latră a pustiu și ochiul stîng care mi-se bate 'ntruna, ce însemnează? Spune! Spune!

Elena deschisese ochi mari negri și uitîndu-se în jurul ei speriată, cu vocea stînsă, răgușită de tusa ce nu-i da repaus nici când dormea, începî a vorbi

FOIȚA

ÎN PRAGUL MORȚII

I.

Elena era fata cea mai cuminte de prin prejor. Nici-odată ea nu se depărta de căsuța lor vîruiată cu alb pe din afară și învîlîită cu olane. Sărbătoarea când nu avea nimic de făcut, după-ce venea dela biserică, își făcea de lucru în grădinașul din fața casei, plîvind buruenele, stropind răsădele de flori. Ea părea ca un crin de vară printre rondurile de micuțe și plîpînde garofițe; și cînta, cînta așa de fermecător, așa de dulce, că petalele roselor tremurau de adierea glasului seu; era priveghitoarea grădinei sale...

Elena avea optzeci ani. Tîneră, frumoasă, nu iubea și nu iubea pe nimeni; iubea pe toți căți cunoștea. Amorul nu-l știa decât din cărți. Nu avusesese timp să se gîndească la aceasta.

De când se știe pe lume cu judecată, de când își dă seamă de tot ce

„ARDELEANA“

Institut de credit și de economii societate pe acții.

Sediul: Orăștie, în casele proprii.

Fondată la anul 1885.

Capital social: 500.000 cor. Fonduri: 350.000 coroane.

Starea Depunerilor: peste 2,000.000 cor.

Se primesc: Depuneri spre fructificare, dela particulari cu 5% fără anunț, cu 5½% cu anunț; ear' dela corporațiuni culturale cu 6% interese.

Darea de venit după interese o solvește institutul separat.

Depuneri și ridicări făcute prin postă se efectuesc cu reîntoarcerea postei.

18— (59)

Direcțiunea.

Local bun de crâșmă și prăvălie!

Subscrisul ocupat prea tare cu meseria mea de tâmplar, în Orăștie și în afară de Orăștie, neavând timpul de lipsă a mă ocupa de crâșma pe care am deschis-o de 2 ani în capul uliței Căstăului, — sunt aplicat a da în arândă localul meu de crâșmă aflător în locul numit. Strada fiind bine cercetată, în crâșmă e învîrtire mare, deci foarte rentabilă. Este licenție de crâșmă, de trafic și de sare. Cuglărie nouă în grădină. O mică prăvălie combinată cu crâșma s'ar renta aci foarte mult.

Localul, la cas de înțelegere, îl vînd și de tot din mână liberă.

Dumitru Martin,
— măstru tâmplar în Orăștie. —

B. STELESCU,

pictor de case și vopsitor, în Orăștie.
Strada grădinarilor Nr. 1.

Am onoare a aduce la cunoștința onoratului public, că primesc și efectuesc pictare și zugrăvire de odăi, și peste tot, tot felul de lucrări de specia aceasta, în modul cel mai plăcut, modern și pe lângă prețurile cele mai favorabile!

Mi-am adus lucrători din cei mai buni din Sibiu!

Rugând onoratul public a mă onora cu comande, semnez

Cu toată stima

(108) 8—12 B. STELESCU,
pictor și vopsitor, în Orăștie.

!! Un invățal află loc îndată!!
⇒ Condițiuni favorabile! ⇒

Sz. 1026/902. végrh.

(122) 1—1

Arverési hirdmény.

Alulirt kiküldött bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezenel közhírré teszi, hogy az puji kir. jbiróságnak 1896. évi 2540 és 2825 sz. végzése következtében Dr. Suciú Gábor ügyvéd által képviselt »Ardeleana« pénz- és hitelintézet végrh. javára Vladiszlau Zsigmond mezőlivádiai lakos végrehajtást szenvedett ellen 287 kor. és 104 fill. s jár. erejéig 1896. évi augusztus hó 8. napján foganatosított kielégítési végrehajtás utján lefoglalt és 2080 kor. becsült következő ingóságok u. m.: széna, lovak, loszékér, sertések, szarvasmarhák, buza, rozs, zab és juhok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a puji kir. járásbíróóság 1902. V. 784/3 számú kiküldő végzése folytán 391 kor. tőkekövetelés, és peddig 287 kor. után 1895. április 6-tól járó 6% és 104 kor. után, ennek 1896. évi január hó 13. napjától járó 8% kamatai és eddig összesen 142 kor. 20 fillérben biróilag már megállapított költségek erejéig M. Livadián alperesek lakásán 1902. évi augusztus hó 30. napjának d. e. 9 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is elfognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták s azokra kielégítési jogot nyertek volna, jelen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Pujon, 1902. évi július hó 22. napján.

Rácz József,
kir. bir. végrh.

„Minerva“ inst. tipogr. în Orăștie.

Avis.

Am onoare a aduce la cunoștința onor. public că la

„Panonia“ Cafenea și Restaurațiune de azi înainte costă din „Berea Coroana“ de prima calitate

Un păhar 8 cruceri.

Zilnic bere proaspătă.
— Popicărie. — Gulaș mic 6 cor.

Orăștie 25 Iulie 1902.

(113) 3—4 Cu toată stima

Carol Schurek
Restaurator.

Sz. 5008/1902. tkvi

(123) 1—1

Arverési hirdmény.

A hátszegi kir. jbiróság mint tkvi hatóság részéről közhírré tétetik, hogy a nagyszebeni »Albina« tak. és hit. intézet végrehajtatonak, hátszegi Muntyán Zsigmond és társai végrehajtást szenvedett elleni, 142 kor. 12 fillér tőkekövetelése, ennek és pedig 41 kor. 8 fill. után 1886. július 1-től, 101 kor. 4 fill. után 1887. évi január hó 1-től járó 8%-os kamatai 44 kor. ban megállapított eddigi, valamint jelenlegi 17 kor. 70 fill. és a még felmerülő költségek kielégítése végett a dévai kir. törvényszék területehez tartozó s a hátszegi 634 sztjkvben A + 1 r. sz. ingatlan épület tulajdonosi és térhasznélvezeti joga valamint az 529 sztjkvben A + 1—4 rd. sz. birtok 2223 kor. kikiáltási árban az 1902. évi szept. hó 24-ik napjának d. e. 10 órakor a hátszegi kir. tkvi hivatal helységében megtartandó nyilvános árverésen a kikiáltási áron alul is el fog adatni.

Arverezni szándékozók tartoznak az ingatlan kikiáltási árának 10%-át készpénzben, vagy a jelzett árfolyammal számított az 1881. évi november 1-én 3333 sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8-ik §-ában kijelölt ovadékképes értékpapirban letenni, vagy az 1881. évi LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított elismervényt átszolgáltatni. A legtöbbet ígérőnek bánatpénze viszatartatik; többi árverezőnek pedig visszaadatik. Végrehajtató követelése erejéig bánatpénz nélkül árverezhet.

Vevő köteles a vételár felerészét az árverés jogerőre emelkedésétől számított 15 nap alatt, másik felerészét pedig ugyan attól számított 30 nap alatt 6%-os kamataival együtt a hátszegi kir. adó, mint birói letétpénztárnál befizetni.

Ha az elárverezendő ingatlanokat végrehajtató vásárolná meg, a vételárt csak is az ő követelését megelőző más követelés erejéig tartozik lefizetni.

Az eladott ingatlanokat terhelő s az árverés napját követőleg esedékes adók és illetékek, vagy a vétel után járó kincstári illetékek, a vevő által viselendők.

Ha az árverés napjától számított 8 nap alatt az elterjesztés

nem adatik be és 15 nap alatt az 1881. LX. t.-cz. 187. §-a értelmében utóajánlat nem tétetik, vevőnek vételi bizonyítvány adatik ki, melynek alapján a megvett ingatlanokat birtokába veheti.

Ellenkező esetben a bizonyítvány vevőnek csak is az árverés jogerőre emelkedése után adatik ki.

A tulajdonjog bekebelezése a megvett ingatlanokra nézve csak az árverési feltételeknek teljesítése után fog elrendeltetni.

Ha vevő a feltételeknek a kitűzött időben eleget nem tesz, bánatpénzét elveszti s az érdekeltek bármelyikének kérelmére az 1881. LX. t.-cz. 185. §-a szerint és a 186. §-ban megállapított következmények mellett, újabb árverés fog elrendeltetni.

A kir. járásbíróóság mint telekkönyvi hatóság.

Kelt Hátszegen, 1902. évi július hó 6-án.

Savru,
kir. albiró.

Cereți

Bere Coroana à la Pilsen din vestita fabrică DREHER din Steinbruch. Berea asta nu e a se confunda cu alte beri „Coroana“ din alte fabrici (d. e. cu cea din Aradul-nou, Turda etc.), ca și cari e mult mai bună!

În Orăștie se află berea originală Coroana à la Pilsen de Steinbruch, bine răcită, totdeauna proaspătă, la

Aladar Szatmáry
în „Hotelul Szechenyi“.

(127) 1—3

Sz. 6253/902. tkvi.

(126) 1—1

Arverési hirdmény.

A hátszegi kir. jbiróság mint telekkönyvi hatóság Dr. Suciú Gábor ügyvéd végrehajtatonak Cserna Demjana végrehajtást szenvedő elleni ügyében közhírré teszi, hogy végrehajtatonak 496 kor. tőke, ennek 1900. évi június hó 10. napjától járó 5% kamatai 77 kor. eddigi megállapított per és végrehajtási valamint a jelenlegi 14 kor. 50 fillér és a még felmerülő költségek kielégítése végett Cserna Demjana végrehajtást szenvedőnek a dévai kir. törvényszék (puji kir. jbiróság) területéhez tartozó Petrilla községi 461 sztjkvben A + 2—5, 7. 8 rdsz. alatt foglalt ingatlanok a Cserna Demjana tulajdonát képező ½-ed részére, és a petrillai 351 sztjkvben 1—4 rdsz. alatt felvett ingatlanokból Cserna Demjanát illető ⅓-ed része jutalékát rendszámonkénti részletekben az egyidejűleg kibocsátott árverési feltételekben részletezett összesen 1 ezer 116 koronát tevő kikiáltási árban az 1902. évi szeptember hó 15. napjának délelőtti 10 órakor Petrilla községnek előljárója házában megtartandó nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek esetleg a kikiáltási áron alul is elfogja adatni.

Árverelni szándékozók tartoznak bánatpénzül az ingatlanok kikiáltási árának 10%-át készpénzben vagy a kormány által ovadékképesnek nyilvánított értékpapirba, a melyek a névérték ⅓-ad részeig fogadtatnak el csupán a kiküldött kezéhez letenni avagy annak előzetes birói letétbe helyezését tanúsító szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Vevő köteles a vételár felerészét az árverés jogerőre emelkedése napjától számított 30 nap, a másik felerészét szintén azon naptól számítandó 60 nap alatt az árverés napjától járó 5% kamataival együtt szabályszerű letéti kérvény mellett a hátszegi m. kir. adóhivatal mint birói letéti pénztárnál befizetni. — A bánatpénz az utolsó részletbe fog beszámíttatni. — A megállapított árverési feltételek a hivatalos órák alatt a telekkönyvi hatóságnál ugyszintén Petrilla község előljáróságnál vagy a birói kiküldöttnél megtekinthetők.

A kir. járásbíróóság mint telekkönyvi hatóság.

Kelt Hátszegen, 1902. évi február hó 24-én.

Savru,
kir. albiró.

Sz. 853—1902. végrh.

(124) 1—1

Arverési hirdmény.

Alulirt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezenel közhírré teszi, hogy a szászvárosi kir. jbiróságnak 1898. évi Sp. II. 181/3 sz. végzése következtében Dr. Vlad Aurel ügyvéd által képviselt „Ardeleana“ pénzintézet javára özv. Muntean Salomia és társa ellen 140 kor. s jár. erejéig 1898. évi nov. hó 4-én foganatosított kielégítési végrehajtás utján lefoglalt és 660 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: takarmány és szarvasmarhák nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a v.-hunyadi kir. jbiróság 1902-ik évi V. 576/2 számú végzése folytán 140 kor. tőkekövetelés, ennek 1895. évi november hó 25. napjától járó 8% kamatai, ⅓% váltódíj és eddig összesen 145 kor. 80 fill.-ben biróilag már megállapított költségek erejéig Feresden alperesek lakásán leendő eszközzésére 1902. évi augusztus hó 26. napjának délelőtti 12 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az árverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták s azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt V.-Hunyadon, 1902. évi augusztus hó 5. napján.

Daczó Ernő,
kir. bir. végrh.

„Minerva“ institut tipografic

Orăștie, (Szászváros) Piața mare Nr. 2.

Efectuește tot soiul de lucrări apartinătoare artei tipografice.

Editor: Ioan Moța.